

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izvea Jugoslavije 64 D. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurb. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštne, proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban št. 113.

25. številka.

MARIBOR, dne 24. junija 1926.

60. letnik.

Radikalsko-radičevska vlada in njeno delo za kmeta.

PUCELJ KOT FRIDIGAR VARČEVANJA.

Uzunovič ima nekaj časa snir pred Stjepanom Radičem in njegovim jezikom, Pašič pa se nahaja na zdravljenju v Karlovih Varih na Češkem: to je kratko in do ločno označenje sedanjega položaja Uzunovičeve vlade.

Pašič v Karlovih Varih, Radič na morju.

Bivanje Pašiča izven mej naše države pomenja za Uzunoviča radi tega olajšanje, ker fanatični pristaši Pašičevi nekoliko mirujejo z ureditvenjem težnje, da se Pašič zopet postavi na čelo vlade. Naj si Pašič v češkem zdravilišču nekoliko pomiri živce ter se ozdravi od stare žolčne bolezni, potem pa se bodo njegovi zvesti in brez-pogojno vdani oprode zopet zbrali okoli njega, da ga dvignejo na krmilo države.

Kaj pa pomenja imeti mir pred Radičem in njegovim jezikom, vedo dobro iz lastnega izkušnja vse vlade, ki se vladale v naši državi, odkar se je Radič s svojo stranko pojavil v beogradskem parlamentu. N ukročni Radičev jezik je zrušil Davidovičevu vlado l. 1924, je delal težave Pašičevi vladi ter je v Uzunovičevi vladi že večkrat povzročil težke krize.

Mesca junija je Radič prebival v Dalmaciji ter miroval z jezikom. Ker najbrž ni imel volje, da bi posnemal sv. Antona ter pridigoval ribam in drugim prebivalcem morja, je molčal. Mesca julija se bo naselil nekje v Hrvatskem Primorju, kamor bo ponese s seboj trden sklep o premagovanju samega sebe s krotanjem svojega jezika.

Zivotarjenje Uzunovičeve vlade.

Radičovo molčanje je Uzunovičevi vladi podaljšalo čas življenja. To življenje pa ni krepko življenje zdravega, močnega in delavnega človeka, marveč je životarjenje bolnega in hirajočega človeka. Uzunovičevi vladi manjka ono, kar označuje sveto pismo z znanimi besedami: »Duh je, ki oživlja«. Tej vladi manjka duha, ta vlada nima enotnega, v poedinih točkah določnega programa. Kjer pa ni pravega programa, tudi ni pravega delovanja.

Hrvatski in slovenski Radičevci proslavljajo sedanjo vlado kot seljaško, kot kmetško vlado. Toda kaj je ta vlada storila za kmeta?

Delo vlade in njenih strank za kmeta.

Stranke, ki tvorijo to vlado: radikalna, Radičeva in Puceljova stranka so glasovale za 13 milijardni državni proračun, s katerim so naložile na kmetске rame ogromna davčna bremena. Ali se vlada teh strank zato imenuje kmetška vlada, ker je kmetom naložila tako strahovite davke osobito v Sloveniji?

Sedanja vlada je predložila nov načrt davčnega zakona za celo državo, s katerim se po mneju strokovnjakov davčna bremena za kmete v Sloveniji in v Hrvatski ne zmanjšujejo, marveč celo povečujejo. Ali je ta vlada za to kmetška vlada? Sedanja vlada ne more pospeševati nobene panoge kmetškega gospodarstva. Ne more dati podpore za pospeševanje živinoreje. Za Slovenijo in slovenskega kmeta bi dobičkanost živinoreje povzdignila gojitev plemenske živine. Doslej se je dobra in lepa plemenska živina morala kupovati v tujini, s čimer se je državna

blagajna znatno obremenjevala. V Sloveniji bi bili vsi pogoji za gojitev plemenske živine, ako bi država hotela v tem oziru priti Sloveniji na pomoč. Toda sedanji gosp. minister Pucelj je s celim Radičevim klubom glasoval za proračun kmetijstva, v katerem so krediti za pospeševanje živinoreje znižani za polovico. Ali je ta vlada za to kmetška vlada? Ali je ta vlada morda za to kmetijska, ker še dosedaj ni smatrala za potrebno, da bi izplačala zaostale prispevke za okrajne zastope in cestne odbore, katere je po zakonu dolžna izplačati? Kmet naj vozi naprej po slabih, nepopravljenih cestah, če mu tudi preti nevarnost, da se mu pekvari uprežna živina ter razrušijo vozovi!

Pucelj daje kmetom lepe nauke » varčevanju.

Radi česa je radikalsko-radičevska vlada kmetška vlada? Najbrž radi tega, ker daje kmetom dobre nauke. Ko je bila 11. junija v narodni skupščini povodom interpelacije » poljedelski krizi razprava o ranah kmetškega stanu v sedanji državi, je slovenski Radičev minister Pucelj kmetom dal naslednji nasvet: »Moram naglasiti, da za omiljenje gospodarske krize ne zadošča le zniževanje državnih dajatev ampak je ravno tako važno, da naši gospodarji varčujejo. Narodno gospodarstvo in narodni kapital se ustvarja le z varčnostjo. Naši kmetje morajo postati gospodarji v pravem pomenu besede, ki strogo računajo z danimi gospodarskimi razmerami. Da ta svoj namen dosežemo, moramo vsi izvrševati razumno propagando za varčevanje, zlasti s tem, da preprečujemo lahkomišelnost zadolževanje.«

Takšno je torej zdravilo, ki ga nekdanja slovenska samostojna, sedaj slovenska radičevska stranka priporoča za rane kmetškega prebivalstva: pridiga o varčevanju. Po mnenju nekdanjega Radičevca Pucelja ni za slovenskega kmeta znižanje direktnih davkov, katero naš kmet zahteva z vso odločnostjo, nikakor važnejše nego varčevanje. Slovenski kmetje pa kličejo Radiču in njegovemu slovenskemu oprodi Pucelju: Hvala lepa za nauk! Varčevati znamo mi sami brez Vas ter smo tudi vedno varčevali. Protestiramo proti temu, da se zadolževanje, v katero je slovenski kmet zadnji čas začel padati, imenuje lahkomišelnost. Ne vsled lahkomišelnosti, marveč vsled gospodarskih razmer, povzročenih v veliki meri vsled ogromnih davčnih dajatev, padamo v dolgove. Ako nam nečete ali ne morete pomagati, nas vsaj ne žalite s tem, da nam očitajte lahkomišelnost ter priporočate varčevanje!

Slovenski poslanec zoper Slovence.

Dr. Žerjav »delac«.

Dr. Žerjav, oče in vodja uprave »Domovine«, ki je hotela vso slovensko domovino spraviti pod Žerjavov vpliv, je zopet nekaj napravil, kar ga omadežuje pred vsem slovenskim narodom.

Gori na Nemškem je bil v državni politični službi neki Slovenec Barle, kateri je bil tudi tam bivajočim slovenskim »klerikalcem« pravičen, dasi sam ni bil »klerikalec«. In dr. Žerjavu je bilo dovolj, da je o tem zvedel. Že je poslal pismo zunanjemu ministru dr. Ninčiču, da naj tega uradnika kot nezanesljivega odstrani, pa naj drugega nastavi, ki naj bo zmožen tudi slovensčine. Politični slovenski uradnik je bil res kmalu prestavljen.

»Seveda«, je odgovoril neznanec, ki ga kar nič ni zmotil hladni sprejem. »Saj sem si dal v Fort Edvardu natančno popisati pot. A možu mojega poklica se ne spodobi, da bi se preveč družil s tistimi, katere poučuje. Zato sem si rajši izbral vašo čestito družbo, ker sem prepričan, da ljudje vašega stanu najboljše poznajo pota in steze.«

»O svojem poklicu in o poučevanju govorite«, je zvoljno rekel Heyward. »Morda pri naši vojski poučujete v rabi orožja, ali pa s šestilom in kompasom?«

Neznanec je najprej začuden pogledal majorja, potem pa je ponižno odgovoril:

»Ne to, ne ono. Jaz ne poznam druge umetnosti, kakor umetnost priprošnjega in zahvalnega petja v obliki vzvišenih psalmov.«

»Ta mož mi je čedalje bolj všeč«, je veselo vzkliknila Eliza. »Ne glejte tako mračno, Duncan, odslej bom jaz njegova pokroviteljica. Le pustite, naj gre z nami. Zanima me njegovo petje, razven tega pa imamo enega prijatelja več, ako nam bo pretela nevarnost«, je pristavila in se plaho ozrla v indijanskega vodnika na čelu male četice.

Častnik se ni mogel ustavljati prošnji svoje neveste. Izpodbodel je konja, da dohiti Koro, ki je jezdila spredaj, Eliza pa jim je sledila s pevcem.

»Prav veseli me, da smo se našli, prijatelj«, je nadaljevala deklica. »Tudi jaz posebno rada gojim petje. Prepeva je si lahko prijetno krajšamo pot.«

»Nobena stvar telesa in duha ne krepi tako, kot lepo petje o pravem času«, je odgovoril pevec, izvlekel iz žepa raztrgano knjigo psalmov ter jo spoštljivo odprl. Nato si je postavil na nos z železom obrobljene naočnike, približal ustnicam tisti čudni instrument, izvabil iz njega visok, rezek glas, ki ga je s svojim glasom ponovil za oktavo nižje, ter s polnim, zvonečim glasom pričel peti psalm.

Dr. Žerjavovo »delo« je prišlo na dan.

Poslanec SLS dr. Kulovec je dobil tisto Žerjavovo pismo, oziroma njegov prepis v roke in ga je v »Slovincu« objavil. Dr. Žerjav dolgo ni prišel do sapa, da bi odgovoril. Najprej je pismo »Jutro« priznalo, a očitalo, da ga je nekdo iz pisarne ukradel. Potem je pismo zatajilo. Nato pa — čudno, ga je prineslo fotografiranega z Žerjavovim podpisom. Dr. Žerjavovi branitelji so hoteli namreč spraviti spor na drugo pot in dokazati, da je dr. Žerjav v pismu pisal o slovenskem jeziku in ne o narečju, so pa sami priobčili v listu fotografijo najsrabotnejšega početja. Kako je slovenski poslanec dr. Žerjav ovidil poštenega slovenskega uradnika, da je bil — prestavljen.

Dr. Ninčič imenuje dr. Žerjava — lopuža.

Dr. Žerjav je izvabil od dr. Ninčiča tisto pismo, a mu s tem ni naredil prav nobene usluge. Prejeli smo pismo iz Beograda, v katerem poslanca Kulovec in Smodej poročata, da je dr. Ninčič o postopanju dr. Žerjava izjavil: »Nisam znao, da je dr. Žerjav ovakov lopuža«. Tudi Pribečević sam je odločno obsodil Žerjavovo početje.

Dr. Žerjav je doigral.

Kako drugače naj imenujemo politično delovanje dr. Žerjava, kakor — igranje, igranje z vsem, kar je drugim sveto, zaigranje in žrtvovanje slovenskih ljudi, slovenskega premoženja! Dolgo je igral. Upal je, da bo »Domovino« tudi pri priprostim ljudstvom dobil kredit, da bo lahko še dalje igral, da bo lahko vse zaigral. A upamo, da se je slovenskemu narodu zdaj pravočasno oči odprlo, kaj zna dr. Žerjav. Zato naj se dr. Žerjav zavéda, da je doigral.

Dr. Žerjav ne gre.

Tak človek, ki v javnem življenju s takimi sredstvi dela, mora iti, če je še kaj poštenja v slovenskem narodu. Na kmetih se bo tako poznalo, da ne bo noben ne naročal in ne bral »Domovine«. Kdor čita ali celo naroča »Domovino«, ta podpira dr. Žerjava in je sokriv njegovega protislovenskega delovanja. V mestih pa naj posebno uradniki, ki visijo na dr. Žerjavu, se zavarujejo pred njim, ker sicer tudi sami niso varni, da ne bo pisal kakemu ministru zoper nje in jih ovajal.

Dr. Žerjav, idi!

Z.

Mariborska porota.

Carinska zloraba.

Cariniki so uradniki, ki obdavčujejo blago, ki pride iz druge države k nam. Carina je posebno na take predmete visoka, ki so le za baharijo kot recimo svila. In če pripelje trgovec svilo preko meje brez carine, ima ogromen zaslužek.

To je pa tudi zapeljalo nekatere trgovce, carinske posrednike in carinske uradnike, da so začeli državo goljufariti za carino. Tak posredovalec je bil v Mariboru tudi avstrijski Nemeč Hobacher. Kmalu si je znal dobiti ljudi, ki so njegovim naklepom nasledili, to sta bila trgovec Sommer na Dunaju in Nafussi v Zagrebu. Tudi med carinskimi uradniki so se dobili, kateri so hoteli na ta lahek način »nešto zaraditi«. Glavni krivec med temi je bil carinik Grubič in še drugi tovariši.

Goljufali so takole:

Obtožnica dolži Grubiča, da je prejel od Hobacherja 50 do 60 tisoč dinarjev, da je »ceneje« ocarinil svilo. Isti Grubič je v zvezi z Markovičem spravil po posredovanju

Tako nenadno motenje gozdne tišine je moralo vzbuditi pozornost tistih, ki so jahali spredaj. Indijanec je pošepetal majorju nekaj besed v slabi angleščini, ta pa se je obrnil k pevcu.

»Sicer nam ta hip še ne preti nevarnost«, je rekel, »vendar zahteva previdnost, da kolikor mogoče tiho potujemo skozi to divjino. Oprostite mi torej, Eliza, ako motim vašo zabavo. Gospoda pa moram prositi, naj prihranijo svojo pesem za ugodnejši čas.«

Ob teh besedah se mu je zdelo za trenutek, kakor bi se bilo iz bližnjega gostega grma zaiskrilo dvoje divjih indijanskih oči. Ozrl se je na vodnika. Ker pa je ta enakomerno šel svojo pot, se je takoj pomiril, misleč, da tista stvar pač ni bilo drugega, kot par svetlih gozdnih jagod.

In vendar se ni motil. Komaj je krdelec odšlo mimo, se je grm razgrnil in za potniki se je ozrl grozno poslikan divji obraz Indijanca z zmagošlavnim rezanjem.

II. Izdajalec.

Bilo je zvečer tega dne, ko sta ob bregu ozke, a de-roče reke sedela dva moža v resnem razgovoru. Očividno sta čakala tretje osebe, ali pa kakega važnega dogodka.

Okrog in okrog je vladala globoka tišina, ki jo je motil samo tihi razgovor obeh mož, rahlo kljuvanje zelene žolne, ali pa šumenje slapa v daljavi. A teh glasov sta bila moža tako navajena, da se od njih nista dala motiti v svojem razgovoru.

Enega je izdajala za Indijanca rdeča koža in fantastični okraski gozdnih domačinov, drugega pa svetlejša, dasi od solca in vremenskih neprilik potemnela barva za človeka evropskega pokolenja.

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

Kmalu jim je skozi visoka debela priteklo nasproti žrebe, nato pa so opazili tistega čudno vzrastlega moža, ki je stal pred kladaro, ko so odhajali. Čeprav je s svojo edino ostrogo neprestano izpodbujal mršavo kobilo, jo je vendar pripravil samo do tega, da je skakala z zadnjima nogama, dočim sta se sprednji nogi venomer vračali v navadno hojo. Nič manj čudno pa je bilo jezdečevo kretanje. Na vsak korak se je dvignila njegova visoka postava v stremenih, da je zaradi svojih nenavadno dolgih nog zdaj silno vzrastel, zdaj pa se sesedel v pritlikavca.

Ob tem pogledu so se zgladile resno nabrane gube Heywardovega obraza in rahel usmev mu je zaigral okrog ustnic. Eliza si ni mogla kaj, da bi se ne zasmejala, in celo zamišljeno Korino oko se je veselo zaiskrilo.

»Ali koga iščete?« ga je vprašal Heyward. »Upam, da nam ne prinašate slabih poročil.«

»Seveda«, je odgovoril tujec, vihteč svoj triogelni klobuk, da se ni vedelo, ali jih s tem pozdravlja, ali pa si hladi obraz. Tudi odgovor na Heywardovo vprašanje je bil zelo nejasen. »Zvedel sem, da vaša družba potuje v Fort Viljem. Ker sem tudi jaz tja namenjen, sem si mislil, da je v teh nemirnih časih dobra družba pač dobrodošla za obe stranki.«

»Ako hočete k jezeru«, je rezko rekel na to častnik, »potem ste ubrali napačno pot. Velika cesta je najmanj pol milje za vami.«

Stevo Tončiča 34 zabojev svile od dunajskega trgovca Sommerja čez mejo za carino 74.703 Din mesto za 353.183 Din. Isti Grubič je prigovarjal tudi trgovcu Pucherju in carinskemu posredniku Adamu Mariču k isti goljufiji, kar pa se mu ni posrečilo. Grubič in Markovič sta spravila 34 zabojev svile preko Dravograda »po znižani ceni« v Jugoslavijo, Edo Rupp je to blago s svojim avtomobilom pripeljal v Maribor in je pri tem zaslužil 30 do 40 tisoč dinarjev. Zerstut je k temu pregovoril Ruppja. Viljem Hobacher je imel še druge zveze s trgovcem Nafussijem v Zagrebu. Maks Karlovič je zacarinil 201 zaboj svile za Nafussija kot navadno tkanino in je prejel za to 50 tisoč dinarjev.

Razprava je trajala dva dni, pa še ni bila končana, da so jo morali v nedeljo nadaljevati in sicer do 4. ure popoldne. Obsodba je bila izrečena takole:

Viljem Hobacher in Branko Grubič na dve leti ječe poostreno z enim postom vsak mesec, Franc Knez, Maks Karlovič, Rafael Nafussi na dve leti ječe, Rado Rupp na 14 mesecev, Franc Praprotič na 6 mesecev, Stevo Tončič, Ludovik Zorzut, Franc Praznik in Vasilje Markovič so oproščeni.

Poleg tega pa bi morali povrniti vso škodo okrog 600.000 Din. Ker so obsojeni se pritožili zoper obsodbo in so imeli vloženo varnostno vsoto a 100.000 Din. za posamezno osebo, jih je sodnja pustila domov. Zdjaj pa je glavni krivec Hobacher ušel preko meje. — To je pač žalostna razprava za drž. upravo in kaže, kako upravičen je boj zoper korupcijo v javni upravi!

Lastnega očeta ubil.

14. junija t. l. je stal pred poroto France Vuk iz Terbegove pri Moravcih, ker je 24. februarja t. l. svojega lastnega očeta tako s kolom po glavi pretepal, da je oče še tisti dan umrl. Bilo je takole: Trte so obrezovali v vinogradu pri sosedu Rudolfu, kjer pa so seveda precej pili. Nato so šli še v klet Martina Babiča, kjer so dalje popivali. V kleti že sta se začela oče in sin prepirati za ene vinogradniške skarje. Ker prepira ni bilo konec v kleti, so ju spravili ven. Domov grede je pijan oče omahnil, bil je preveč pijan. Sin ga je zavlekel na travo poleg ceste, a ga je tako vjelo, da je začel očeta pretepatati. V krvi ležečega je pustil na travi in doma opozoril mater Nežo, naj gre po pijanega očeta. Po noči je oče doma umrl. Sina je to tako pretreslo, da je šel v Maribor in se javil sodišču. Obsojen je bil na tri leta težke ječe, — kjer zdaj premišljuje, kako nesrečo si je nakopal zavoljo svoje pijanosti in koliko jih nesrečni alkohol povzroči med našim ljudstvom.

Umor — konec nečednostnega življenja.

Ivan Čizmezija je imel Jožefo Lovrečovo za svojo dekleta. Na praznik sv. Jožefa letos je prišel Čizmezija k Jožefi na dom. Ko so stariši odšli od doma, sta ostala sama. Ko pa je prišel stari Lovrec opoldne domov, se mu je nudil grozovit prizor. V kotu sobe je ležala Jožefa v lastni krvi s presekanjo glavo. Ivan Čizmezija, ki so ga zaprli kot morivca, je priznal umor. Obsojen je bil na 4 leta težke ječe. — Tako je lahkomišelnost zadela grozovita smrt, fanta pa sramota in težka ječa za njuno nečednostno življenje.

Žalostna zgodba iz družinskega življenja.

Ivan Perša v Veliki Polani pri Lendavi v Prekmurju je takoj z začetku družinskega življenja z ženo Ano začel grdo ravnati, jo pretepal, da je celo ohromela. Pol leta po poroki jo je zapodil z 800 K od hiše in začel živeti z dekle. Letos se je hotel z njo poročiti, a je prava žena še živela. V noči od 17. na 18. marca t. l. pa je bila Ana v svojem stanovanju zadavljena. Ivan Perša je bil takoj prijat, a je krivdo tajil do konca. Obsojen je bil na pet let težke ječe. Lepo družinsko življenje je odsev nebeške sreče, takole življenje pa je pekel na zemlji.

Ponarejevalci denarja.

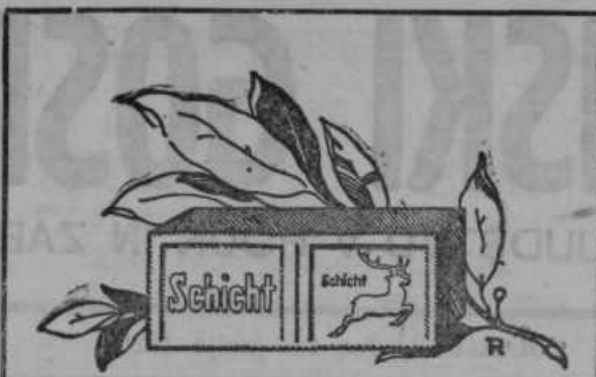
Pred ljudsko sodbo je 16. t. m. stopil s svojo družbo Jurij Potočnik, ki je že 15 let predsedal v ječi kot ponarejevalec denarja. Potočnik je bil rojen pri Št. Janžu na Dravskem polju v ptujskem okraju. Njegov najboljši pomočnik je bil Franc Rupnik, doma iz okolice Postojne, fotograf v Mariboru. Sodelovali so pa tudi Janez Mlakar,

Divjak je sedel na koncu debelega hloda dostojanstveno, da je bila resna slovesnost njegovega pripovedovanja še bolj učinkovita. Na njegovem skoro popolnoma golenem telesu je bilo z belimi in črnimi črtami narisano človeško okostje. Glava mu je bila obrta do skalpovega kodra na temenu, v katerega je bilo vtaknjeno orlovo pero kot edini okrasek. Za pasom je imel tomahavk in nož za skalpovanje, čez golo, mišičasto koleno pa je imel položeno kratkocevno puško, s kakršnimi so belokožci oborožili svoje divje zaveznike. Vzbočene prsi, krepko oblikovani udje in resni obraz je pričal, da je bil že dosegel vrhunec svojih let, čeprav še nič ni kazalo, da pojemajo njegove moči.

Belokožčeva postava, kolikor je je bilo videti, je pričala o neprestanem boju s kruto naravo. Njegove roke so bile mišičaste, bolj suhe kot polne, a očitno utrjene od mladih nog. Oblečen je bil v zelenkast lovski jopič, na glavi pa je imel kosmato kapo z odrgnjenimi kocinami. Tudi on je imel za pasom nož, tomahavka pa ne. Nosil je kratke, irhaste hlače, ki so bile ob straneh zadržane in na kolenskih prevezane z jelenovimi jermeni. Na nogah je imel pristne, pisane okrašene indijanske mokasine*, od pasu pa mu je visel rog s smodnikom in torbica z naboji. Silno dolga puška je bila poleg njega naslonjena na drevo.

Okoli tega lovca ali gozdne tekača — naj je bil že to ali ono — je bilo sila bistro in pozorno. Med govorjenjem je begalo neprestano na vse strani, kakor je tega navajen človek, ki vedno slutiti okrog sebe sovražnike in zalezovalce. Kljub temu je bil izraz njegovega obraza in njegov pogled, ako je bil za hip uprt v kako stvar, otroško odkritosrčen in pošten.

* Indijanski škornji za zadrge.

Vsi hočejo kupovati Schicht-ovo mlo.

Nekateri se dajo pregovoriti, da vzamejo druga pralna sredstva.

Velika večina pa vstraja na tem, da uporablja le pravo Schicht-ovo mlo.

Kateri so pametnejši?

Previdni!

Vedo namreč, da more cinkrajna uporaba manjvrednega mila več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na ceni mila.

kmet iz Zlatolčja pri Ptujju, Anton Lozinšek, kmet v Trnovcih iz Ptujškega okraja in Matija Svenšek, želar v Turnišah v ptujskem okraju. Jurij Potočnik je že 15 let predsedal v ječi kot ponarejevalec denarja. Ko jih je predsedal, je pa s svojim poslom zopet začel. Ponarejal je ameriške dolarje vseh vrst, pa tudi 100-dinarske bankovce. Pri trgovcu Verčiču v Ptujju se je izdal za Antona Breznerja in zamenjal 50-dolarski bankovec, ki so ga pa kmalu spoznali, da je ponarejen. Sumili so Potočnika in so ga kmalu ujeli na skendju, kjer se je branil z orožjem, a je bil sam ranjen in vjet. Iz bolnice so ga dali v ječo, a si je rano razpraskal, da je moral zopet v bolnico, odkoder je pa ušel. Zdjaj si je dobil pomagavec, Franc Rupnik fotograf v Mariboru, se je med vojsko seznanil s fotografom bivšega egiptovskega apaša, ki ga je naučil ponarejati denar.

Rupnik in Potočnik sta se kmalu znašla. Najela sta skupno stanovanje pri obtoženem Zupančiču. Od tega sta se preselila k Lozinšku, ki je celo svojokravo prodal, da je Potočnik mogel kupiti priprave za ponarejevanje. Na pomoč je prišel tudi Ivan Mlakar, sorodnik Potočnikov. — Rupnik se je preselil k Matiju Svenšku, kjer je imel tudi precej ponarejenega denarja in veliko materijala za njegovo izdelovanje. 20. novembra 1925 so bile oblasti že popolnoma na sledu Potočniku. Tega dne se je posrečilo orožništvu, da so jih zalotili v klevu Vinka Pignerja v Braunsvajgu. Mlakar se je ob tej priliki branil s samokresom in vilami. Potočnik je ušel. 20. januarja 1926 pa so vjeli Potočnika v Zg. Kungoti.

V zaporu se je Potočnik hlinil blaznega in je uganjal najgorostašnejše stvari. Otorepcu, ki je bil z njim zaprt, je pa priznal, da se le hlini. Proti Potočniku pa priča trgovec z barvami Vrhovnik, pri katerem je Potočnik pod imenom Majer kupoval kemikalije. Tudi trgovec K. Verčič ga je spoznal za Antona Breznerja. Potočnik vztraja do konca v hlinjeni blaznosti.

Drugačen je Franc Rupnik. On je priznal, da je ponarenil petdolarski bankovec, a le za poskus in je mislil, če bi videl, da se to res da, naznaniti Potočnika državni oblasti, pa je bil žal preje aretiran. Toda njegov zagovor ne bo držal, ker je sodeloval s Potočnikom in skupaj z

Naša nova znanca sta bila Čingagok, med Delavari imenovan Veliki gad, in Sokol, pod tem imenom splošno znan med Indijanci.

Potem ko sta se prijatelja že dolgo časa razgovarjala o dogodivščinah svoje dežele, je nazadnje rekel belokožec:**)

»Povej mi kaj o svojem rodu. Pravičen mož si med Indijanci. Ker sem prepričan, da si podedoval njih dobre lastnosti, potem so morali biti tvoji očetje pač pogumni vojščaki in modri možje.«

»Moj rod je ded drugim rodovom«, je odgovoril Indijanec, »jaz pa sem njega potomec. V mojih žilah se pretača kri poglavarjev in za vedno ostane v njih. Prišli so čez slano vodo Holanci in so mojemu narodu prinesli ognjeno vodo (žganje). Potem so pili in pili, dokler niso mislili, da se dotikata nebo in zemlja in da so našli velikega duha. Pozneje pa so morali zapustiti svojo deželo. Korak za korakom so jih odpravili od brega. Jaz, poglavar, sem nazadnje videl sonce sijati samo še skozi drevje in nikdar več nisem obiskal grobov svojih očetov.«

»Grobovi vzbujajo v naših sreih slovesna čuvstva«, je rekel Sokol, »in pomagajo možu pri njegovih dobrih namelih. Jaz pa si moram misliti, da bodo moje kosti nepokopane belele v gozdovih, ali pa da jih bodo raztrgali volkovi. Toda vprašam te, Čingagok, kje je zdaj tvoj rod,

** Slavnoznani slovenski misijonar, škof Friderik Baraga, ki je 25 let živel med Indijanci (rodu Čipeva in Otava), je izdal leta 1843 pri Blasniku v Ljubljani molitveno knjigo za Indijance v čipevanskem jeziku. Iz nje navajam kot vzgled Češčena si Marijo: »Kličta Marie, gaganodamavihin, či vi mahkavendamid Kije — Manito, kaginig či mino — ijevibisitan, to je: Češčena si Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami. — Op. prel.

njem kupoval pri Ivanu Majerju barve. — Kmetje Ivan Zupanič, Anton Lozinšek in Matija Svenšek priznavajo svojo krivdo in se izgovarjajo na stisko, v kateri so se nahajali in se še nahajajo. — Obdolženec Ivan Mlakar taji vsako sodelovanje, čeprav je bil večkrat v družbi Potočnika in mu je pomagala begu.

Pri razpravi je Potočnik še vedno simuliral blaznost ter ostal ves čas molčeč in se za razpravo ni zanimal. Tembolj so bili vznemirjeni od njega zapeljani tovariši, kmetje, ki so mislili, da si bodo gmotno odpomogli, pa so si nakopali zapor in sramoto. Porotnikom je sodni dvor stavil 19 vprašanj. Po govoru drž. pravdnika drja Zorjana so obtožene kmete uspešno zagovarjali branitelji, ki so skušali odvrniti krivdo od kmetov ker so bili ti zapeljani. Bili so le žrtev slabih razmer in velikega pomanjkanja.

Po pravdoreku porotnikov je bil obsojen Jurij Potočnik na 20 let težke ječe, Ivan Mlakar na poldrugo leto ječe in Franc Rupnik na 3 mesece strogega zopora. Ostali obtoženci pa so bili vsi oproščeni.

Oproščeni kmetje se bodo pač zapomnili to težko šolo, da je delo rešitev iz gospodarskih težav.

Zločinci pred ljudsko sodbo — to je bila porota. Pošteni možje, zbrani iz raznih krajev, so sodili velike zločince. Ti možje so zastopniki naroda, tako je torej narod sam sodil in obsodil te zločine. Obsodil je pa tudi oni vir, iz katerega so ti zločini izviral in to je — pohlepnost po uživanju. Eni v tej pohlepnosti kradejo, ropajo, ponarejajo denar, ubijajo, samo, da bi lahko živeli. Drugi pri uživanju posebno alkoholnih pijač kujejo načrte ubojev, maščevanja in vseh mogočih zločinov! — Zatirajmo že v mladini to zdvijano željo po uživanju, navajajmo jo, da bo z delom si znala pridobivati dobrote življenja. Navajajmo jo, da se vzgaja v kat. družtvih namesto da popiva cele noči! Zbrišimo madež iz zgodovine svojega naroda, ki ga mu je poslednja porota povzročila! Veliko, veliko je dela! Pogumno in vstrajno naprej, pa bodo uspehi! —

Državna politika.

V DOMAČI DRŽAVI.

Zborovanje Male Antante. Na Bledu so pretekli teden zborovali zunanji ministri naše države, Češke in Rumunske. Podaljšali so za tri leta politične in vojaške pogodbe med temi državami. Poleg tega so razpravljali o sosedih. O Bolgarski, ki dobiva posebno posojilo za podporo beguncev, so sklenili, naj se posebno nadzira, da se podpora res prav porabi. Glede Madjarske so bili vsi trije zunanji ministri tega mnenja, da ni dosti dati na njeno besedo ter je treba paziti na njeno obnašanje. Za Rusijo ali proti Rusiji se lahko posamezna država antante sama odločuje. — A najvažnejše je vprašanje Male antante do Italije, ki se te zveze ne želi, čepa je že, jo hoče pod svojo oblast spraviti. Mussolini misli, da je res drugi Napoleon. Izjave, ki so jih ministri dali v tem oziru, so pokazali, da jih ima Italija zelo v rokah. Če pa je to dobro, se ne more preokovati. —

Radikali med seboj. Pašičevi pristaši so poslali Pašiča v toplice, da se okrepi in potem zopet stopi na čelo vlade. Srednjo strujo, ki ni strogo ne za Pašiča in ne za Jovanoviča, vodi sedanji notranji minister Maksimovič. Možno je, da bo ravno ta prodril s svojim načrtom. Ta prepir bo morda povzročil, da bodo zgubili radikali oblast v beograjski občini.

Odbor za pregledovanje korupcijskih afer Rade Pašiča in drugih se je sestel 23. t. m. k seji.

Hercegovci hočejo shodov proti korupciji. V Beogradu je prišlo posebno odposlanstvo Hrvatov iz Hercegovine, ki je obiskalo poslance opozicije, naj po Hercegovini prirede shode proti korupciji. —

Črna gora je bila pred l. 1918 samostojna kraljevina. Stari borec, ki je Črnogoro postavil ob stran Srbije, je bil rajni Nikita. Toda prisiljen je sklenil za Črno goro poseben mir. V srbskih listih se vrši velik boj, kdo je kralje Nikita pripravil za ta poseben mir. Gotovo je, da Nikita ni hotel izdati Srbov, zato ni bilo pravilno, da se je proti članom vladarske hiše v Črni gori postopalo pod tem vplivom. Zdjaj pripravljajo poseben zakon, da se bo to uredilo. Črna gora pa, čeprav je srbska, tudi zahteva

ki je pred toliko leti prišel med sorodnike v deželo Delavarov?»

»Kje je cvetje preteklega poletja? Odpadli so cvetovi drug za drugim. Tako so šli tudi moji sorodniki drug za drugim v deželo duhov. Jaz stojim na vrhu hriba in moram doli v dolino. Ko bo po moji vladi odšel tudi moj sin Unkas, potem ne ostane nihče več iz rodu Sagamorov, kajti moj sin je zadnji Mohikanec!«

»Unkas je tu! Kaj hočete od njega?« se je zdajel oglašilo prav od blizu.

Sokol je hitro omajal nož v nožnici, kakor bi se bal zahrbtno zvijače, ter nehote segel po puški. Indijanec pa se ni zmenil za nepričakovano motenje in niti glave ni okrenil.

Trenotek pozneje je stopil pred njiju mlad vojščak z neslišnim korakom ter sedel na breg mimo šumeče reke. Niti oče niti sin ni rekel besedice, da bi ne pokazal ženske radovednosti ali otroške nestrpljivosti. Tudi belokožec je zopet spravil nož in molčal. Slednjič je Čingagok počasi oči uprl v sina in vprašal:

»Ali so se drznili Makve, da puščajo sledove svojih mokasinov v teh gozdovih?«

»Bil sem jim na sledi«, je odgovoril mladi Indijanec. »Spoznal sem, da jih je po številu toliko kot prstov na mojih rokah. A skrivajo se kakor strahopetci.«

»Roparji preže na plen in skalpe«, je rekel Sokol. »Montcalm bo poslal ogleduhe celo v naš tabor, pa bo že skusil, kaki možje smo.«

»Kakor jelene jih prepodimo iz grmovja«, je dejal poglavar. »Sokol, čas je, da večerjamo, jutri pa pokažemo Huronom, da smo možje.«

(Dalje prihodnjik.)